

Skötselplan för naturreservatet Segersgärde

Förord

I samband med revidering av beslutet för naturreservatet Segersgärde upprättas samtidigt denna skötselplan. Planförfattare är Patrick Isendahl, Länssstyrelsen i Kalmar län.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Segersgärde är att bevara ett mosaiklandskap med de värdefulla livsmiljöerna hällmark, naturskogsartad barrskog, betad skog och naturbetesmark med värdefulla ädellövträd, holmar och skär, tångsamhällen, mjukbottnar samt hårbottnar med tillhörande naturvärdeskvaliteter i form av strukturer och funktioner samt en rik biologisk mångfald. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande arter och habitat. Reservatet ska också bidra till att hotade, sällsynta och missgynnade arter bevaras och helst ökar för att långsiktigt kunna fortleva inom sitt naturliga utbredningsområde. Friluftsliv som inte står i strid med reservatets syfte och föreskrifter ska kunna bedrivas inom reservatet, samtidigt som besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska arter och livsmiljöer.

Syftet uppnås i huvudsak genom fri utveckling av naturskogsartad barrskog, friställning av grov spärrgrenig ek i produktionsskog, betad skog, betesmarker och åkerholmar, betesdrift, viss gallring och röjning samt hamling i betesmarker och betad skog. Lämpliga åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Segersgärde
Objektnummer	NVR-id 2002249
Skyddsform	Naturreservat
Natura 2000 beteckning	SE0330131
Län	Kalmar
Kommun	Västervik

Servitut och nyttjanderätter	Se sakägarförteckning, bilaga 3
Totalareal (ha)	548,1
Landareal (ha) Landareal i vattnet 3,7	221,8
Areal skyddad produktiv skogsmark (ha)	29,1
Naturtyper, Vic-Naturs indelning:	Areal (ha)
Tallskog	43,5
Barrblandskog	21,6
Lövblandad barrskog	23,1
Triviallövskog	4,4
Triviallövskog med ädellövinslag	8,0
Ädellövskog	8,8
Hygge, barr	14,2
Impediment, barr	19,1
Övrig våtmark	1,7
Odlad mark	41,4
Betesmark	22,1
Substratmark	7,2
Övrig öppen mark	3,4
Exploaterad mark	4,8
Hav	326,3
Naturtyper, art- och habitatdirektivets indelning:	Areal (ha)
1160 Stora vikar och sund	35,2
1170 Rev	15,7
1620 Skär och små öar i Östersjön	25,3
1630 *Strandängar vid Östersjön	2,9
1650 Smala Östersjövikar	184,8
6270 *Silikatgräsmarker	2,5
8220 Silikatbranter	13,0
9010 *Taiga, undergrupp B. tallskog	21,1
9070 Trädklädd betesmark	13,2
Målhabitat ¹ : 6270 *Silikatgräsmarker	6,2
Målhabitat: 9010 *Taiga	22,6
- undergrupp B. tallskog	4,6
- undergrupp C1. barrblandskog	13,7
- undergrupp C2. blandskog	4,3
Målhabitat: 9070 Trädklädd betesmark	5,1
Målhabitat: 9160 Näringsrik ekskog	1,6
Ej habitat enligt art- och habitatdirektivet	200,5
* Prioriterade naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv	
¹ Målklassning för område som ännu inte uppnått habitatstatus enligt art- och habitatdirektivet.	
Prioriterade bevarandevärden:	
Naturtyper	Stora vikar och sund, Rev, Skär och små öar i Östersjön, *Strandängar vid Östersjön, Smala Östersjövikar, *Silikatgräsmarker, Silikatbranter, *Taiga, Trädklädd betesmark.
Strukturer och funktioner	Ek och lind i olika utvecklingsstadier, lövträd i barrskog, solitära träd, vidkroniga träd, grova träd, gamla träd, senvuxna träd, hålträd,

	mulmträd, boträd, breda hasselsocklar, död ved, stående eller liggande döda och döende träd, brynmiljöer, betad skog, betad gräsmark, örtrikt fältskikt, grunda vegetationsklädda bottnar, tångsamhällen, mjukbottnar, hårdbottnar, block, branter, hållmarker, grottor, kulturlämningar.
Arter	Broktagel, gammelekslav, hjämbrosklav, kortskaftad parasitspik, ladlav, rosa skärelav, skuggorangelav, trubbig brosklav, tallticka, alm, ask, brandnäva, darrgräs, gulkämpar, havssälting, hjärtstilla, kattfot, knippnejlika, korskovall, lind, jungfrulin, ljungsnärja, luddvicker, låsbräken, myska, nattviol, ormtunga, salttåg, strandkrypa, strävlost, sträv nejlikrot, svärdsyssla, tandrot, underviol, vippärt, vit sminkrot, vårt, bredbrämad bastardsvärmare, klubbsprötad bastardsvärmare, mindre bastardsvärmare, sexfläckig bastardsvärmare, smalsprötad bastardsvärmare, ekoxe, getinglik glasvinge, ängern Globicornis nigripes, kretsfly, läderbagge, mulmknäppare, viveln Stereocorynes truncorum, svartvingad svampbagge, ål, hasselsnok, brunand, drillsnäppa, ejder, gråtrut, göktyta, havsörn, hämpling, rosenfink, sånglärka och tornseglare.
Friluftsliv	Kulturhistoria, besöksobjekt, landskapsbild.
Övrigt	Forsknings-/referensområde

2.2 Områdets bevarandevärden

2.2.1 Kulturhistoriska bevarandevärden och historisk mark- och vattenanvändning

Huvuddelen av området är av riksintresse för kulturmiljövården; Gamleby-Lofta.

Inom reservatet finns ett antal forn- och kulturlämningar (se bilaga 6.2).

På Frubergets topp finns en fornborg (Raä nr Gamleby 255:1) med en storlek av ca 140 gånger 120 meter som begränsas av stup i öster och väster. Fornborgens stenvall är 35 meter lång, 2 till 5 meter bred och 0,5 till 1,7 meter hög. Strax norr om Fruberget invid vägen finns en milstolpe av gjutjärn (Raä nr Gamleby 329:1) medan det väster om Segersgårdeviken finns en rund stenansamling som eventuellt kan vara en stensättning (Raä nr Gamleby 254:1).

Söder om Tittutkullen finns en minnessten av kalksten med ett kors (Raä nr Lofta 444:1). På minnesstenen står; "CARL RINGQUIST SEGLADE Å GAMLEBYVIK GICK DER I QVAF WÅGEN DÖLJERHANS BEN OÅTERFUNNE ÄNNU." samt "FOSTERFADREN RESTE VÅRDEN ÅT MINNET AF DRUNKNAD YNGLING". På minnesstenen är året 1851 inskrivet.

Norr om gården finns en stensättningsliknande lämning (Raä nr Lofta 445:1) medan det strax öster om gården finns en möjlig boplatslämning (Raä nr Lofta 473:1) som bedöms vara minst 110 x 30 m stor.

Vid Habors klint finns en stensättning som är ca 2 decimeter hög och 4 meter i diameter (Raä nr Lofta 446:1).

Ett par hundra meter öster om Stora Värmlandsviken, utmed vägen, finns en boplat, två husgrunder samt en hålväg. Boplaten (Raä nr Lofta 465:1) är av oklar utsträckning, men sotfärgningar, hård, keramik och redskap har här påträffats. Husgrunderna (Raä nr Lofta 447:1 och 447:2) är omkring 15 gånger 8 meter stora. Hålvägen (Raä nr Lofta 447:3) är omkring 45 meter lång, 3 meter bred och som mest 1 meter djup.

En uppgift finns även (Raä Gamleby nr 467) om att ett fartyg förlist i området år 1868.

Längs stigen upp mot Örnbergets topp finns bänkar utsatta med visdomsord som härrör från författarinnan Ada Rydström (1856 - 1932).

2.2.2 Biologiska bevarandevärden

Naturreseptatet Segersgårde speglar det typiska Tjustlandet - ett mosaiklandskap med barrskogsklädda bergspartierna Fruberget och Örnberget åtskilda av åkrar med ekholmar och hagar. Till reservatet hör ett större vattenområde med några holmar och skär. Häger och skarv har tidvis kolonier på öar i den västra delen av reservatet.

Vegetationen på och omkring de två bergen har en för trakten typisk zonering med gles hållmarkstallskog med gamla knotiga tallar överst, sedan tall- och granskog och nederst blandskog. Blandskogen är lövrik med stort inslag av ek, lind, björk och asp. Buskskiktet utgörs främst av hassel och i övrigt av en, nypon och rönn. På Frubergets sydvästsluttning finns även ett framträdande inslag av ädellövskog.

Odlingslandskapet i reservatets mittersta del uppvisar fortfarande drag av äldre markanvändning med bete på de ekbevuxna höjdryggarna och de smala strandängarna. Spår av äldre tiders ängsbruk finns i de rika ädellövpartierna, bland annat i form av lind med hamlingsspår.

Hela reservatet är av riksintresse för naturvärden; H2 Västerviks och Oskarshamns skärgårdar.

Reservatet innehåller ett flertal mycket grov ekar, varav den grövsta har en omkrets på 740 cm. Inom området finns även många grova hålträd med en god population av den rödlistade läderbaggen. Inom reservatet förekommer även andra rödlistade arter som broktigel, gammelekslav, hjälmbrosklav, kortskaftad parasitspik, ladlav, rosa skärelav, skuggorangelav, trubbig brosklav, talticka, alm, ask, brandnäva, hjärtstilla, knippnejlika, korskovall, ljungsnärja, luddvicker, låsbräken, strävlost, bredbrämad bastardsvärmare, klubbsprötad bastardsvärmare, mindre bastardsvärmare, sexfläckig bastardsvärmare, smalsprötad bastardsvärmare, ängern Globicornis nigripes, kretsfly, viveln Stereocorynes truncorum, svartvingad svampbagge, ål, hasselsnok, brunand, drillsnäppa, ejder, gråtrut, göktyta, havsörn, hämpling, rosenfink, sånglärka och tornseglare.

Söder om Fruberget förekommer även svärdsyssla på en av få växtplatser inom Kalmar läns fastlandsdel.

2.2.3 Geovetenskapliga bevarandevärden

Kvartsitberget Örnerget med anslutande lösa avlagringar och strandlinjer är en av Västervikstraktens märkligaste geologiska bildningar. Kvartsit är omkristalliserad sandsten och utgör den äldsta berggrunden i östra Småland. Örnergets norra del höjer sig 56,4 meter över havet och uppvisar talrika sprickor och klyftor. Strax söder om den högsta toppytan har en djup klyfta svallats ur av havs- och sjövägar till en öppen grottbildning. I anslutning till berget har vågorna avsatt lösmaterial av skiftande grovlek i form av strandvallar och terrasser. På ca 50 meters höjd över havet sträcker sig en vall av klapper (block och sten som rundats genom nötning i vågsvallet) i nord-sydlig riktning mellan uppstickande berggrund. Omkring 200 meter söder om toppen är klappervallen utformad som ett litet stentorg (markyta som består av välrundade stenar av ungefär samma storlek) med block och stora stenar i ytan. Denna vackra klapperbildning har utformats av Ancylussjöns vågor (Ancylussjö-stadiet varade mellan 8 700 och 8 000 f Kr och uppstod när en landhöjning förhindrade saltvatteninströmning till Östersjöbäckenet) och är en mycket viktig lokal för bestämning av detta stadium i Östersjöns utveckling efter landisens avsmältning. I den moräntäckta sydvästra sluttningen finns, på 5, 15, 25 respektive 38 meters höjd över havet, strandhak med anslutande strandplan bildade av vågpåverkan i lösmaterial som haft ett mindre utsatt läge. De två förstnämnda har förmodligen bildats under Litorina-tid (8 000 till 1 000 f Kr).

Landskapsbilden väster om Segersgärde domineras av det 68 meter höga kvartsitberget Fruberget som liksom Örnerget är starkt svallat upptill. Berget har kantiga, trasiga former och markerade branter i alla riktningar. Nära toppen syns dock jämna ytor, parallella med kvartsitens lagring. Strax söder om toppen ligger rester av en fornborg, se 2.2.1. På sydvästra sidan av berget ligger ett par strandplan med hak. Den översta svallgrusterrassen ligger på ca 50 m höjd över havet. På västra och nordvästra sidan omges berget av ett terrassplan som utformats mellan uppstickande bergklackar. Sluttningarna mot sydväst är täckta av landhöjningsavlagringar som bildats genom nedsköljning av jord från sluttningen. Vegetationen är här ovanligt rik med bl.a. ädellövträd.

2.2.4 Bevarandevärden för friluftslivet

Reservatet ingår i riksintresse för friluftslivet; F2 norra Smålands skärgård, Västerviks och Oskarshamns kommuner).

Landskapsbilden inom reservatet är omväxlande med strandängar, berg, fjärdar, åkrar och hagmarker. En tur upp på något av de två kvartsitbergen, Fruberget eller Örnerget, erbjuder en storslagen utsikt över Gamlebyviken i väster och Gudingen i öster.

3. Generella råd och riktlinjer

Fastighetsägaren ska informeras om planerade skötselåtgärder, undersökningar samt beslutade dispenser och tillstånd enligt föreskrifterna.

Enligt reservatsföreskrifterna krävs länsstyrelsens tillstånd för att avverka, utföra skogsvårdsåtgärd och ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle inom område A enligt beslutskartan (motsvaras av skötselområden 2-8) inom naturreservatet.

Inom område B (motsvaras av skötselområden 1a och 1b) är skogen inlöst och här ska eventuella åtgärder endast ske i förvaltarens regi.

Vid skötselåtgärder ska värdefulla element för faunan och floran sparas så som riktigt gamla och grova träd, hålträd, boträd, stående eller liggande döda och döende träd (med undantag för större ansamlingar av rått barrvirke). Alla åtgärder inom naturreservatet, t ex avverkning och uttransport av virke, ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på mark, vattenmiljöer, kulturmiljöer och fornlämningar inte uppkommer.

Innan skötselåtgärder påbörjas i reservatet ska naturvårdsförvaltaren kontrollera eventuell etablering av störningskänslig fauna i anslutning till naturreservatet. Om störningskänslig fauna finns i området ska expertis konsulteras för att anpassa skötselåtgärderna med hänsyn till förekommande art. Med störningskänslig fauna menas här främst särskilt skyddsvärda fågelarter som i samband med yttre störning avbryter sin häckning.

Träd som fallit eller hotar falla ned över befintliga vägar, stigar, ledningsgator, stängsel, fornlämningar, kulturlämningar, tomtmarker, åker-, betes- eller slättermarker får upparbetas och flyttas. Träd som härrör från föreskriftsområde B flyttas tillbaka dit. Samråd ska om möjligt ske med länsstyrelsen innan åtgärd utförs.

Det finns många olika miljöersättningar inom Landsbygdsprogrammet. Marker som ingår i ett stödåtagande för t.ex. "Betesmarker och slätterängar" eller "Utvald miljö" ska skötas på ett visst sätt under fem år mot ersättning från Jordbruksverket. Om dessa marker samtidigt ligger i ett naturreservat behöver ansvar och finansiering för olika skötselåtgärder förtydligas. Grundregeln är att dubbla statliga stöd inte får betalas ut för samma åtgärd på samma plats under samma tid.

Generella skötselåtgärder som betesdrift och underhållsröjning i marker med miljöersättning ansvaras för och bekostas av brukaren (stödrättsinnehavaren), precis som i områden utanför naturreservat. I detta ansvar ligger att tidigare röjda områden vid behov ska underhållsröjas, samt att igenväxande områden ska röjas till lämplig öppenhet i enlighet med miljöersättningens generella villkor. En riktlinje i betesmarker är att inte mer än en femtedel av den foderproducerande marken får skuggas av buskar. Även kulturhistoriska lämningar, som t.ex. fornlämningar, stenmurar och byggnadsgrunder, ska hållas fria från igenväxningsvegetation som hotar att skada dessa.

Enligt miljöstödets regler är det endast i betesmarker med särskilda värden som särskilda villkor kan ställas. Kräver mark med särskilda värden inom miljöstödet för betesmarker och slätterängar särskild skötsel, måste detta samrådask med åtagandeplanskrivaren vid Länsstyrelsens lantbruksenhet innan sådana villkor kan ställas.

Skötselåtgärder i naturreservat som är mer långtgående än vad miljöersättningarna och åtagandet föreskriver kan bekostas och utföras av länsstyrelsen. Detta kan vara skötselåtgärder i känsliga delar (t.ex. våtmarker), områden i behov av restaurering ("borttritade" områden i åtagandet) eller områden som reservatets skötselplan anger ska ha mer långtgående skötsel än vad åtagandet föreskriver. På omvänt sätt kan brukaren även befrias från röjningskrav i vissa områden om det finns starka naturvårdsskäl för detta.

För att undvika missförstånd om ansvar- och finansiering är en god dialog viktig mellan markägare, brukare och länsstyrelsens naturvårdsförvaltning. Observera dock att jordbrukets ersättningssystem (via Jordbruksverket) ses över och förnyas i intervaller omkring 6 år, varför förutsättningarna för skötseln och ersättningarna kan ändras. Gällande Landsbygdsprogram löper från 2007-2013.

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter/naturtyper i reservatet samt de skötselråd som åtgärdsprogrammen för bevarande av hotade arter och deras livsmiljö anvisar ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Röjning av befintliga vägar och ledningsgator får ske i alla skötselområden som berörs. Samråd ska om möjligt ske med förvaltaren.

Befintliga diken på åkermark får rensas för att bibehålla vattnets djup eller läge.

I kantzonen mot åker, slåtter- och betesmark får sly och yngre träd huggas bort för att inte beskuggningen ska bli för stor. Gamla, grova träd och lågor sparas. De träd som tidigare vuxit öppnare frihuggs. En del buskar, i första hand blommande, sparas för att skapa/bibehålla brynmiljöer.

Forn- och kulturlämningar kan med fördel röjas fria från träd och buskar i samband med naturvårdsåtgärder, dels för att göra dem synliga, men också för att de kan ta skada av vegetationen. Eftersom fasta fornlämningar skyddas av kulturminneslagen är det dock förbjudet att ta bort, gräva ut, täcka över eller på andra sätt ändra eller skada en fast fornlämning. Extra försiktighet gäller vid röjning och körning i och omkring forn- och kulturlämning t.ex. med avseende på markskador. Maskiner får inte köras på eller i direkt anslutning till fornlämning. Buskar och träd får inte dras upp med rötterna i eller intill en fornlämning. Stubbar görs så låga som möjligt om inte överenskommelse om att lämna högstubbe gjorts. Ris och annat avfall fraktas utanför fornlämningsområdet för eldning. För att undvika skador ska eldning inom fornlämningsområdet ske på plåtar eller dylikt. Vid osäkerhet angående åtgärder kring en fornlämning eller fornlämningsområde, kontaktas Länsstyrelsens kulturmiljöexpertis för rådgivning.

Skötselplanen utgör inget hinder för farledshållning samt drift och underhåll av sjösäkerhetsanordningar.

Slänterna utmed den större väg som passerar genom reservatet utgör värdefulla äggläggingsmiljöer för flera arter rödlistade bastardsvärmare. För att förbättra överlevnaden för dessa bör diskussion med Trafikverket tas upp om att senarelägga vägrensslått (optimalt till slutet av september – början av oktober) utmed vissa lämpliga delar inom reservatet och vidare till Småkärr ca 4 km väster om reservatet. Lämpliga delar inom reservatet är sträckor som ej vetter mot betesmark (för att inte äventyra strömförsörjningen på elstängslen). Senarelagd vägrensslått inom lämpliga delar av reservatet kan bekostas av reservatsförvaltningen.

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 8 skötselområden. Avgränsning av skötselområdena framgår av bifogad skötselplankarta, bilaga 6.1.

4.1 Skötselområde 1: Särskilt värdefull skogsmark (58,4 ha)

Beskrivning:

Skötselområde 1 utgörs av särskilt värdefull skogsmark som undantas från skogsbruksåtgärder och är uppdelat i två delområden, 1a (Fruberget om 22,8 ha) och 1b (Örnberget om 35,7 ha). Skogen inom skötselområdet är inlöst av staten.

På Fruberget finns värdefull hållmarkstallskog med gott om gamla tallar och både stående och liggande död tallved. En tall konstaterades vid borring vara närmare 200 år, men många träd är troligtvis äldre. På några torrakor växer den rödlistade ladväx. Mot sydost är hållmarkstallskogen något mer påverkad av skogsbruk med ett större inslag av yngre träd och inte lika mycket död ved. Skogen på Frubergets sluttningar är varierad med förhållandevis många och små bestånd av olika ålder och struktur. Här finns även yngre tallskogar med graninslag. En del tallbestånd har även en stor andel löv. På bergets sydsida finns en heterogen skog med inslag av hållmark, där de äldsta träden utgörs av tallar och de yngre av tall, gran, asp, rönn, björk och ek. En tall konstaterades vid borring vara 100 år, men enstaka tallar vid hållmarken är troligtvis riktigt gamla. Det finns en hel del stubbar i området och död ved förekommer i begränsade mängder. Öster om Frubergets topp är marken mycket blockig och skogen gles. Gran, tall och ek dominerar här i trädskiktet medan inslag av ädelgran förekommer. Flera av träden är förhållandevis gamla medan död ved förekommer rikligt. På något ställe finns smala remsor med alskog. Alarna är inte helt unga, men bestånden är likåldriga och död ved förekommer i mycket ringa omfattning.

Skogen på och kring Örnberget är i princip av samma karaktär som på Fruberget. På hållmarkerna finns värdefull hållmarkstallskog med gamla och senvuxna tallar. I hållmarkstallskogen finns rikligt med gamla träd. Bitvis förekommer även relativt mycket både stående och liggande död ved. På några torrakor växer den rödlistade ladväx. Tallticken förekommer relativt rikligt på stammarna medan blåmossa är vanlig på marken. Några områden utgörs av plantskog, och i något fall står frötallarna kvar. Utmed stranden norr om Habors klint finns i sluttningen en barrblandskog med senvuxna träd. Bl.a. konstaterades en gran vara runt 150 och en tall var knappt 200 år. Lövinslaget är måttligt med spridd björk samt al och asp längs strandkanten. Gammelgranslav finns på ett flertal granar, men inte i några större mängder. Blåmossa förekommer rikligt medan tallticken växer på en del tallar. Beståndet är dock påverkat av skogsbruk och död ved har plockats ut i stor omfattning. Bitvis är sluttningen blockig. Längre söderut övergår beståndet i mer ren tallskog med vacker äldre tall. I den sydligaste hållmarkstallskogen befanns en tall ha en ålder av runt 370 år (dock något osäker ålderbestämning p.g.a svaga och täta årsringar). Här förekommer även den rödlistade ladväx broktigel. Ett par hundra meter sydväst om Habors klint finns tallskog på klappersten och blockmark. En tall konstaterades här vara runt 250 år. Ytterligare längre söderut är skogen något yngre med spridda partier med gamla träd. Gran och tall dominerar med inslag av björk. Död ved finns bara i måttliga mängder och skogen är påverkad av skogsbruk.

Bevarandemål:

- Arealerna Silikatbranter och Taiga, tallskog ska uppta 13,0 hektar respektive minst 21,1 hektar. På sikt ska skötselområdet även innehålla ytterligare 22,6 hektar Taiga samt 1,7 hektar Näringsrik ekskog.
- Antalet riktigt gamla, senvuxna, grova och ihåliga tallar och ekar ska bibehållas eller öka.
- Död ved i form av lågor, högstubbar och torrträd ska på sikt förekomma i sådan omfattning att relationen död/levande ved är minst 1/5, samtidigt som död ved finns i alla nedbrytningsstadier.
- Antalet gamla, senvuxna, grova och ihåliga tallar och ekar ska öka.
- Typiska arter knutna till naturtyperna Silikatbranter, Taiga och Näringsrik ekskog som till exempel spillkråka, stjärtmes, gul fetknopp, styvmorsviol, sårlåka, underviol, vårärt och blåmossa ska ha gynnsam bevarandestatus.
- Rödlistade och andra skyddsvärda arter som till exempel hasselsnok, broktägel, ladvad och talticka, ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Forn- och kulturlämningar ska bevaras och vårdas på ett sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Skötselområdet lämnas för fri utveckling med intern beståndsdynamik.

4.2 Skötselområde 2: Produktionsskog (75,7 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet utgörs av skogsmark belägen inom område A enligt reservatsbeslutet och är uppdelat i tre delområden; 2a (7,3 ha), 2b (13,3 ha) och 2c (55,1 ha). Inom skötselområdet krävs länsstyrelsens tillstånd för att avverka, bedriva skogsvårdsåtgärd samt att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfäll. Skogsmarken är av varierande ålder och utgörs framförallt av tallskog med varierande andel gran och lövträd. Ställvis förekommer äldre ekar av hagmarkstyp samt äldre tall. Bestånden är påverkade av skogsbruk med små mängder död ved.

2012 togs en ny naturvårdsanpassad skogsbruksplan fram. Skogen är även miljöcertifierad enligt PEFC.

Särskilt värdefull skogsmark har förts till skötselområde 1 och är inlöst.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska huvudsakligen utgöras av tallskog med varierande andel gran och lövträd där skogsbruk enligt skogsvårdslagens hänsynsregler kan bedrivas.
- Antalet riktigt gamla, senvuxna, grova och ihåliga ekar och tallar ska bibehållas eller öka.
- Arter som är typiska för förekommande naturtyper ska ha gynnsam bevarandestatus.
- Rödlistade och andra skyddsvärda arter som till exempel spillkråka, hasselsnok, skalbaggen *Globicornis nigripes* och luddvicker ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Forn- och kulturlämningar ska bevaras och vårdas på ett sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Inom skötselområdet kan skogsbruk ske enligt skogsvårdslagens hänsynsregler som framgår nedan. Innan avverkning eller skogsvårdsåtgärd utförs inom skötselområdet ska tillstånd inhämtas från Länsstyrelsen.

Mindre öar, äldre skog på uddar, skogligt impediment samt strandzoner undantas från skogsbruk. Skyddszoner med träd och buskar lämnas även kvar mot skogliga impediment, öppen jordbruksmark samt vid bebyggelse i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden. Hyggens storlek och form ska anpassas till natur- och kulturmiljön. Storleken är även beroende av i vilken utsträckning träd och trädsamlingar lämnas kvar på hygget.

Värdefulla element för faunan och floran, som riktigt gamla och grova träd, senvuxna träd, knotiga träd, hålträd, boträd och potentiella rovfågelsboträd (exempelvis grova tallar med platta kronor) sparas. Vid skötseln av barrskog ska inslag av lövträd bibehållas. Stående eller liggande döda och döende träd (med undantag för större ansamlingar av rått barrvirke) lämnas kvar i skötselområdet i lämplig omfattning.

Avverkningar kombineras med en stor del naturvårdshänsyn.

Riktigt gamla och grova ekar av hagmarkstyp friställs i förekommande fall till en radie av uppemot fem meter utanför kronprojektion.

Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska undvikas i och invid hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer i skogen.

Det är önskvärt att hålvägen i södra delen av delområde 2c (Raä nr Lofta 447:3) hålls fri från sly och buskar.

Extensiv betesdrift är ofta positivt för naturvärdena varför skötselplanen inte utgör hinder för att bete återupptas inom lämpliga delar av skötselområdet.

4.3 Skötselområde 3: Betad ädellövskog söder om Fruberget (5,5 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet är beläget i en sydvästsluttning och utgörs av en extensivt betad medelålders ekskog med inslag av tall, asp, ask, bok, lind, lönn, rönn, björk, hägg och vildapel. Ställvis är trädskiktet glesare med mer karaktär av hagmark. Inslag av betydligt äldre ek och lind med hamlingsspår förekommer. Det relativt glesa buskskiktet utgörs framförallt av hassel (i väster finns väl utvecklade hasselrunnor), en, nypon och lövsly. Fältskiktet utgörs av arter som hundäxing, lundslok, kamäxing, vårbrodd, Adam och Eva, örnbräken och stenbär. I skötselområdet finns även arter knutna till värdefulla lövträdsmiljöer som vippärt, strävlost, vätteros, murgröna samt svärdsyssla (vit skogslilja) på en av få växtplatser inom Kalmar läns fastlandsdel. Särskilt på lite öppnare avsnitt samt utmed vägen förekommer hävdindikerande arter som darrgräs, gökärt, jungfrulin, nattviol, gullviva, kattfot, käringtand, prästkrage och Sankt Pers nycklar. Utmed vägkanten växer även den rödlistade ljungsnärja.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska på sikt i sin helhet utgöras av betad skogsmark med visst inslag av gläntor, bryn och andra betespräglade öppna och halvöppna miljöer.
- Arealen Trädklädd betesmark ska uppta minst 2,4 hektar.
- Död ved ska finnas i alla nedbrytningsstadier.
- Antalet gamla, senvuxna, grova och ihåliga ekar och lindar ska bibehållas eller öka.
- Typiska arter knutna till naturtypen Trädklädd betesmark, som till exempel gullviva, gökärt, kattfot och liten blåklocka, ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Rödlistade och andra skyddsvärda arter, som till exempel ask, lind, ljungsnärja, strävlost och svärdsyssla (vit skogslilja), ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Forn- och kulturlämningar ska bevaras och vårdas på ett sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Skötselområdet ska hävdas genom naturvårdsinriktad betesdrift för att gynna varierad skiktning och slutenhet med inslag av betespräglade gläntor och bryn. Detaljer i betets utformning läggs fast i avtal med Länsstyrelsen. Inom skötselområdet ska betespåsläpp ske sent, efter 15 juni, så att svärdsyssla (vit skogslilja) och strävlost kan leva kvar. Tillskottsutfodring får inte ske inom skötselområdet.

Inom skötselområdet krävs länsstyrelsens tillstånd för att avverka, bedriva skogsvårdsåtgärd samt att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle. All röjning och

gallring detaljplaneras och gås igenom i fält under medverkan av länsstyrelsen. Avverkning och uttransport av virke ska göras vid sådan tidpunkt och på sådant sätt att skador på mark och vegetation inte uppstår.

Ett naturvårdsanpassat skogsbruk kan bedrivas i form av luck- eller plockhuggning. Eventuella skogsbruksåtgärder inriktas lämpligen mot att skapa eller vidmakthålla öppna betespräglade gläntor, samt mot friställning av grov vidkronig ek till en radie av uppemot fem meter utanför kronprojektion. Lövträd och buskar som bedöms värdefulla ur naturvårdssynpunkt sparas dock inom denna radie. Bryn mot öppnare delar bibehålles. Lämpliga yngre ekar med förutsättningar att utvecklas till vidkroniga ekar av hagmarkskaraktär kan även med fördel friställas. Vid avverkningar bör även olikåldrighet i skogsbeståndet eftersträvas. Vid behov underhållsröjning av öppnare delar.

Värdefulla element för faunan och floran, som riktigt gamla träd, riktigt grova träd, senvuxna träd, knotiga träd, hålträd, boträd samt blommande och bärande träd och buskar, sparas. Stående eller liggande döda och döende träd (med undantag för större ansamlingar av rått barrvirke) lämnas med fördel kvar i skötselområdet.

Naturligt uppkommen död ved lämnas så långt möjligt kvar i skötselområdet. En viss andel av gren- och klenstamved från eventuella skogsbruksåtgärder dras ihop i högar och kvarlämnas. Även en lämplig andel grövre virke lämnas med fördel kvar. Hur mycket stamdelar och hur många högar som skall lämnas i området görs bland annat i avvägning mot framkomligheten för betesdjuren. Röjnings- och avverkningsavfall från ek och asp som inte lämnas kvar i skötselområdet flisas eller bränns innan 1 maj så att inte avfallet blir fällor för insektshonor som lägger ägg på kvistar och stammar.

Vid behov underhållsröjning kring grövre ekar och i grässvålsbärande delar.

4.4 Skötselområde 4: Naturbetesmarker (17,5 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet är beläget sydost om Fruberget och innehåller trädbevuxna betesmarker av varierande sammansättning, havsstrandängar samt öppna marker som tidigare varit åker. Skötselområdet är uppdelat i fem delområden, 4 a-e.

Strandvegetationen (delområde 4a om 9,1 ha) utgörs framförallt i öster av havsstrandängar med hävdindikerande arter som gulkämpar, gåsört, havssälting, krypven, salttåg och strandkrypa. I öster övergår havsstrandängarna i före detta åkermarker med triviala arter som knapptåg och tuvtåtel, medan det i den trädklädda västra delen finns en mycket fin flora med bland annat darrgräs, kattfot, jungfrulin och prästkrage. Även norr om parkeringsplatsen finns en öppen gräsmark som under senare decennier av och till har hävdats genom slåtter. Floran är dock huvudsakligen trivial med högvuxna, kvävegynnade gräsarter som exempelvis kamäxing och knylhavre.

Delområde 4b (1,1 ha) i västra delen av skötselområdet utgörs av en nyligen restaurerad, relativt stenig, ektominerad betesmark. Ekarna är inte så gamla och saknar den spärrgrenighet som är typisk för ekar som växt upp under öppnare förhållanden. Trädsiktet innehåller även ask, lind, lönn och rönn, medan busksiktet framförallt utgörs

av nypon med inslag av björnbär, hassel och enbuskar. Fältskiktet är triviale och dominerat av ohävdarter som kruståtel, lundslok och liljekonvalj. Stor blåklocka förekommer dock.

Längre österut övergår skötselområdet i en ekhagmark (delområde 4c om 2,9 ha) som även innehåller ask, lind, lönn, rönn, vildapel, hassel (varav en del med relativt breda socklar), en, nypon, slån och björnbär. Restaureringsåtgärder har utförts under senare år, men en del partier är mer lundartade. En del av hasseln bildar breda hasselsocklar. Floran innehåller hävdgynnade arter som blåsuga, darrgräs, gullviva och jungfrulin, men även ohävdarter som hundkex, ängssyra och örnbäken. En märklig död lindstubbe med unga lindar i krans samt ett par lindrösen förekommer även i området.

Den nordligaste delen av skötselområdet, delområde 4d (3,4 ha), utgörs av en fälla omgärdad av åkermark innehållande en mycket värdefull blandlövhage med ek, lind, lönn, björk, ask och alm. Rejält grov ek och lind samt några mycket välutvecklade hasselbuskar förekommer. Floran hyser en myckenhet hävdindikerande arter som darrgräs, gullviva och jungfrulin, men även ohävdarter som expanderande slån och nypon samt hundkex.

Längre österut invid vägen finns en relativt tät ekhagmark (delområde 4e om 1,0 ha) som även hyser ask, alm, bok, lind, lönn, oxel, vildapel, en, hassel, slån och nypon. Här finns några riktigt grova ekar samt någon hamlad lönn. Floran utgörs av arter som liten och stor blåklocka, gökärt och strätta, är delvis lundartad och visar på svag hävd under en följd av år. Trädskiktet har dock höga värden och hyser bland annat läderbagge.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska i sin helhet utgöras av välhävdade naturbetesmarker.
- Arealerna *Strandängar vid Östersjön, *Silikatgräsmarker samt Trädklädd betesmark ska uppta minst 2,9 hektar, 2,5 hektar respektive 7,1 hektar. På sikt ska skötselområdet även innehålla ytterligare 0,7 hektar Trädklädd betesmark.
- Död ved ska finnas i alla nedbrytningsstadier.
- Antalet gamla, senvuxna, grova och ihåliga ekar och lindar ska bibehållas eller öka.
- Typiska arter knutna till naturtyperna *Strandängar vid Östersjön, *Silikatgräsmarker samt Trädklädd betesmark, som till exempel blåsuga, darrgräs, gulkämpar, gullviva, gökärt, havssälting, jungfrulin, knägräs, liten blåklocka, nattviol, prästkrage och strandkrypa, ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Rödlistade och andra skyddsvärda arter, som till exempel rosa skärelav, ask, alm, korskovall, lundvårlök, låsbräken, läderbagge, drillsnäppa och tofsvipa, ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Forn- och kulturlämningar ska bevaras och vårdas på ett sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Skötselområdet ska hävdas genom naturvårdsinriktad betesdrift. Detaljer i betets utformning läggs fast i beslut om miljöstöd eller eventuellt i skötselavtal.

Inom skötselområdet krävs länsstyrelsens tillstånd för att avverka, bedriva skogsvårdsåtgärd samt att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle. All röjning och gallring ska detaljplaneras och gås igenom i fält under medverkan av länsstyrelsen. Avverkning och uttransport av virke ska göras vid sådan tidpunkt och på sådant sätt att skador på mark och vegetation inte uppstår.

Havsstrandängarna ska hållas fria från träd, sly och buskar, så att de i stort sett är helt öppna.

I trädbeklädda delar av betesmarkerna ska ask, ek och lind med hagmarkskaraktär samt lindar och ekar med förutsättningar att utvecklas till sådana särskilt gynnas. Vid skötselåtgärder sparas hassel med påfallande breda hasselsocklar, vildapel, rönn samt enstaka nypon och slånbuskage företrädesvis i steniga partier. Vid röjning av en lämna i första hand riktigt gamla buskar kvar. I övrigt sparas enar av varierande storlek och form, huvudsakligen gruppvis och i anslutning till steniga partier. Döda träd kvarlämnas.

Då betesdjuren föredrar att beta utmed stranden (delområde 4a), är det viktigt att tillse att betestrycket är tillräckligt högt inom övriga delområden genom lämpligt djurantal och/eller genom att befintliga stängsel utnyttjas till fällindelning. Detta är särskilt viktigt i delområdena 4 c och 4d som hyser de högsta hävdgynnade värdena i fältskiktet. Det är även viktigt att hålla tillbaka igenväxningsvegetationen genom underhållsröjning. När det gäller delområde 4d kan det på sikt med ett tillräckligt betestryck övervägas att restaurera det nu igenväxta området norr om denna fälla (som hör till skötselområde 6) till naturbetesmark. Inom skötselområde 4e är naturvärdena framförallt knutna till trädsiktet, men ett förhållandevis hårt betestryck krävs för att hålla tillbaka igenväxningen.

På sikt behövs ytterligare gallring av delar av de trädklädda betesmarkerna.

Ett lämpligt antal yngre lindar och lönnar nyhamlas i förekommande fall på ca 3 meters höjd. Härvid ska direkt solljus falla på stammen under någon del av dagen, topparna kapas ca 5 - 10 cm ovan förgreningar, sidogrenar kapas ganska nära stammen samt enstaka grenar eller delar av grenar sparas i trädets övre del som "dragare".

Eventuella åter- och nyhamlade träd beskärs omkring vart femte år.

Efterhand underhållsröjning av uppväxande slån och lövsly som ratats av betesdjuren. Det är viktigt att grövre ekstammar hålls fria från beskuggande sly.

Stängslet som omgärdar den tidigare slåttermarken tas bort och färsten flyttas till parkeringsplatsen söder om Fruberget.

4.5 Skötselområde 5: Betesmarker väster om Örnberget (10,8 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet är uppdelat i två delområden; 5a och 5b.

Delområde 5a är 2,3 ha stort och utgörs till största delen av äldre åkermark varför antalet hävdindikerande arter är lågt. Utmed vägen samt i sydväst förekommer en del grova ekar.

Delområde 5b är 8,5 ha stort och utgörs delvis av ett skogsbete med tall, ek, björk och gran. Även ask, rönn och vildapel förekommer. Området har ställvis en förhållandevis välutvecklad grässvål med hävdindikerande arter som blåsuga, fyrkantig johannesört, gullviva, gökärt och käringtand. Ett flertal tallar är relativt senvuxna, medan en gammal grov ek växer vid udden i norr. Längst i nordväst utgörs vegetationen av bladvass. I nordost utgörs skötselområdet av en aldominerad gles skog med förhållandevis grova träd. Delområdets östra del utgörs av en nyligen restaurerad betesmark med spridd björk och unga ek, slån och lövsly. Fältskiktet är trivialt med arter som kruståtel, örnbräken och blåbär. Här och var finns dock spår av en hävdgynnad flora i form av bland annat blåsuga, prästkrage och vårbrodd.

Bevarandemål:

- Arealen Trädklädd betesmark ska uppta minst 4,6 hektar.
- Död ved ska finnas i alla nedbrytningsstadier.
- Antalet gamla, senvuxna och grova tallar och ekar ska bibehållas eller öka.
- Typiska arter knutna till naturtypen Trädklädd betesmark, som till exempel blåsuga, gullviva, gökärt och liten blåklocka, ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Rödlistade och andra skyddsvärda arter, som ask och ekoxe, ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Forn- och kulturlämningar ska bevaras och vårdas på ett sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Skötselområdet ska hävdas genom naturvårdsinriktad betesdrift. Tillskottsutfodring får inte ske på de delar av skötselområdet som hyser utpräglat hävdgynnad flora. Åkermarken i delområde 5a kan även brukas som åker, men resterande delar ska om möjligt hävdas genom betesdrift, åtminstone i form av efterbete, för motverka igenväxning.

Inom skötselområdet krävs länsstyrelsens tillstånd för att avverka, bedriva skogsvårdsåtgärd samt att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.

Grova ekar friställs etappvis till en radie av fem meter utanför kronprojektion. Även ek med förutsättning att utvecklas till vidkroniga hagmarksekar friställs.

Inom trädklädda delen av delområde 5b ska skötseln syfta till att gynna varierad skiktning och slutenhet med inslag av betespräglade gläntor, bryn och strandpartier. Ek och ask, samt fruktbärande och blommande träd och buskar som vildapel och rönn samt lämplig mängd en och nypon, ska gynnas. Vid udden i norr finns en grov ek i behov av friställning. På sikt ytterligare visst skapande av eller utvidgning av öppna gläntor där förutsättning finns för utveckling av grässvål. Gläntorna bör vara minst en trädlängd breda men inte större än 0,3 ha. Bryn mot öppnare delar bibehålls.

Eventuellt röjnings- och avverkningsavfall sparas i lämplig omfattning i mindre högar på betesimpediment med varierande grad av solbestrålning. Även en del grövre virke kvarlämnas. Hur mycket som lämnas kvar avgörs av framkomligheten för betesdjuren. Eventuellt röjnings- och avverkningsavfall från ek som inte lämnas kvar i skötselområdet flisas eller bränns senast innan 1 maj, så att inte avfallet blir fällor för insekthonor som lägger ägg på kvistar och stammar.

Efterhand underhållsröjning av uppväxande slån och lövsly som ratats av betesdjuren. Det är viktigt att grövre ekstammar hålls fria från beskuggande sly.

4.6 Skötselområde 6: Åkermark inklusive åkerholmar (43,5 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet utgörs av reservatets åkermarker, uppdelat i 6a, 6b och 6c, inklusive ingående åkerholmar. Åkerholmarna utgör tillsammans ca 2,1 ha och hyser en del grov ek och skyddsvärda arter som ljungsnärja och sträv nejlikrot. Åkermarken strax söder om gården har dock förts till skötselområde 5.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av öppen brukad mark med inslag av ekdominerade åkerholmar.
- Antalet gamla och grova ekar ska bibehållas eller öka.
- Forn- och kulturlämningar samt landskapselement ska bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Fortsatt öppethållande av åkermarken genom åkerbruk, slåtter eller bete.

Det är ur naturvårdssynpunkt mycket önskvärt, i det fall att omgivande åkermark betas, att även åkerholmarna hävdas genom betesdrift, åtminstone i form av efterbete.

Gamla ekar av hagmarkstyp som växer i åkerholmarna friställs till en radie av uppemot fem meter utanför kronprojektion.

På sikt kan lämpligen det större igenvuxna området (om 0,6 ha) söder om vägen restaureras till naturbetesmark och betas tillsammans med det angränsande skötselområdet 4d.

Efterhand underhållsröjning av uppväxande slån och lövsly som ratats av betesdjuren. Det är viktigt att grövre ekstammar hålls fria från beskuggande sly.

4.7 Skötselområde 7: Bebyggelse inklusive närområden (6,7 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet, som är uppdelat i fyra delområden (7a-d), utgörs av reservatets byggnader, tomtmarker, ladugårdsplaner och annan mark i anslutning till bebyggelsen. Inom skötselområdet har bland annat den rödlistade kärlväxten hjärtstilla påträffats.

Bevarandemål:

- Bebyggelsens karaktär med lokal färgsättning och byggnadstradition bör bibehållas.

Skötselåtgärder:

Föreskrifterna under A i reservatsbeslutet gäller inte på tomt eller gårdsplan i anslutning till befintliga bostads- eller ekonomibyggnader.

Skötsel ankommer på ägarna. Det är önskvärt att bebyggelsens karaktär med lokal färgsättning och byggnadstradition bibehålls samtidigt som traditionella material och metoder används så långt möjligt vid underhåll och reparationer.

4.8 Skötselområde 8: Vattenområden med mindre öar och skär (329,9 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet utgörs av naturreservatets bägge vattenområden; 8a i Gamlebyviken (om 243,7 ha) med några mindre öar, holmar och skär (sammanlagt 3,6 ha landområde) samt 8b i Gudingen (om 86,2 ha). Öarna i 8a är, i den mån trädskikt förekommer, huvudsakligen bevuxna med tall och lövföryngring. På Jungfruholmen har den frätande spillningen från en skarvkoloni (som tidvis funnits/finns på ön) dödat träden och gödslingseffekten har gett upphov till en kvävegynnad flora. Även en mindre hägerkoloni finns på ön.

Salthalten i vattnen kring Segersgårde ligger kring 6 ‰. Skötselområdets vattenområde innehåller flera naturtyper som ingår i det europeiska nätverket av värdefulla naturtyper (natura 2000); Stora vikar och sund, Rev, Skär och små öar i Östersjön samt Smala Östersjövikar.

Reservatets öar (Jungfruholmen, Hällarna, Rödsjär och Bergholmen) är samtliga belägna i Gamlebyviken och är fågelskyddsområden med beträdnadsförbud från 1 april till 10 juli.

Utmed den södra reservatsgränsen i Gamlebyviken löper en prickad farled.

Vattenområdet ingår i Riksintresse för yrkesfisket; 28 Kvädö, Västerviks och Misterhults skärgårdar.

Enligt 5 kap 4 § i Fiskeriverkets (numera Havs- och vattenmyndigheten) föreskrifter om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön får det vid handredskapsfiske i Östersjön under varje dygn fångas och behållas sammanlagt högst tre gäddor per fiskare. Vid sådant fiske får inte gäddor behållas vars längd understiger 40 cm eller överstiger 75 cm.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av ett oexploaterat vattenområde med orörda öar och skär samt med en för skärgården representativ flora och fauna. De naturtyper som ingår i nätverket natura 2000, Stora vikar och sund, Rev, Skär och små öar i Östersjön samt Smala Östersjövikar, ska uppta 35,2 ha, 15,7 ha, 25,3 ha, respektive 184,8 ha.
- Inom naturtyperna Stora vikar och sund samt Rev ska totalkväve, totalfosfor och klorofyll a uppfylla god status enligt vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660).
- Typiska arter knutna till naturtyperna Stora vikar och sund, Rev, Skär och små öar i Östersjön samt Smala Östersjövikar, som till exempel fisktärna och skäggdopping, ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.
- Rödlistade och andra skyddsvärda arter, som till exempel ål, ejder och gråtrut, ska leva kvar och ha gynnsam bevarandestatus.

Skötselåtgärder:

Inga exploateringsföretag, skogsbruksåtgärder eller andra ingrepp får vidtas som kan förändra områdets karaktär eller skada naturmiljön.

Tillträdesförbudsskyltar ska underhållas kontinuerligt.

Eventuellt röjning av mindre öar där fåglarnas häckning tydligt missgynnas av igenväxningen så att de hålls fria från högvuxen vegetation.

I det fall att minkpopulationen blir så stor att fåglarnas häckningsframgång äventyras, ska åtgärder vidtas för att minska populationen av mink. Om jakträttsinnehavaren inte har

möjlighet att utföra nödvändig skyddsjakt på mink, ska länsstyrelsen ha rätt att uppdra åt annan att utföra uppdraget.

5. Friluftsliv

Beskrivning:

Utnyttjande av reservatet för naturturism och andra aktiviteter som inte står i strid med reservatets syfte och föreskrifter är positivt. Observera dock att det enligt föreskrifterna A20 och A21 är tillståndspliktigt att använda området för tävlings- eller övningsändamål samt att upplåta eller använda området för kommersiellt nyttjande av allemansrätten.

Inom reservatet finns fyra parkeringsplatser med informationsskyltar. Vid den största parkeringen, söder om Fruberget, finns bord och bänkar samt en toalett.

Stigar leder upp till Fruberget och Örnberget. Längs stigen upp mot Örnbergets topp finns några bänkar utplacerade med visdomsord som härrör från författarinnan Ada Rydström.

En ny stig mellan avtagsvägen mot Kvarntorpet och Segersgårdeviken iordningsställs.

Bevarandemål:

- Minst 5 kilometer väl underhållna stigar med stättor vid stängselövergångar ska finnas.
- Minst fyra väl underhållna informationstavlor med beskrivning av reservatet ska finnas inom reservatet.
- Fyra parkeringsplatser ska finnas.
- Minst en toalett ska finnas.
- Information om reservatet ska finnas på Länsstyrelsens hemsida.
- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade.

Skötselåtgärder:

Informationsskylten revideras och placeras enligt kartbilaga 6.1. Ytterligare en informationsskylt placeras utanför reservatet vid parkeringen till Rätö brygga.

Iordningsställning av en ny stig med stättor vid stängselövergångar som kopplar ihop avtagsvägen mot Kvarntorpet med grusvägen utmed Segersgårdeviken (se bilaga 6.1).

Vandringsleden utmed diket mot Kvarntorpet används inte, har förfallit och ska avvecklas. Anordningarna utmed denna tas bort.

Samtliga leder ska vara väl markerade med korta stolpar med orange toppmarkering.

Anordningarna för allmänheten ska underhållas kontinuerligt.

Bänkarna längs stigen upp mot Örnbergets topp, vid minnesstenen söder om Tittut-kullen samt vid åkerholmen strax öster om vägen mot Kvarntorpet underhålls i mån av resurser.

6. Bränder och brandbekämpning

En okontrollerad brand inom reservatet utgör ett hot mot värden i och utanför reservatets gränser och släckningen av branden är Räddningstjänstens ansvar.

Släckningsarbetet bör ske med försiktighet. För att undvika skador på naturvärdena och, om möjligt, ta tillvara brandens positiva effekter, bör förvaltaren på Länsstyrelsen kontaktas i så tidigt skede som möjligt för samråd. Exempelvis kan skador på naturvärden uppstå genom hårdspolning vid rötter och på stammar på äldre träd och döda träd. Körskador är ett annat exempel på skador som kan uppstå och som så långt möjligt bör undvikas.

När branden anses vara släckt eller utan uppenbar risk att sprida sig överlämnas ansvaret för eftersläckning och bevakning till markägaren. Eftersläckning bör så långt möjligt ske så att naturvärden gynnas och inte skadas och markägaren bör samråda med förvaltaren. Efter överenskommelse kan förvaltaren även fungera som ombud för markägaren.

Om skyddet av områdets naturvärden medför ett efterbevaknings- och eftersläckningsarbete med kostnader som överstiger vad som kan förväntas av markägaren, tar förvaltaren över det ekonomiska ansvaret för branden.

Framtida skötselåtgärder utreds för varje enskilt område som påverkats av branden. Vid behov kan skötselplanen ändras genom beslut av Länsstyrelsen.

7. Jakt och fiske

Rätten till jakt och fiske inskränks inte av reservatsföreskrifterna. Utövandet av jakt och fiske får inte ske i strid med reservatsbestämmelser eller skötselplan.

8. Dokumentation och uppföljning

8.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ska dokumentera var, hur och när åtgärder utförts, vem som utfört åtgärder samt kostnad och finansiering för utförda åtgärder.

Åtgärder, exempelvis bete, slåtter och hamling, som inte utförs av förvaltaren ska dokumenteras genom att utföraren på begäran redovisar utförda åtgärder.

Förvaltaren ska följa upp utförda skötselåtgärder vid behov. Förvaltaren ska dokumentera var, hur och när uppföljning utförts, vem som utfört uppföljning samt kostnad och finansiering för utförd uppföljning.

8.2 Uppföljning av bevarandemål

Förvaltaren ansvarar för uppföljning av naturreservatets bevarandemål och ska dokumentera var, hur och när uppföljning utförts och vem som utfört uppföljning samt kostnad och finansiering för utförd uppföljning.

9. Sammanfattning och prioritering av planerad skötsel

Skötselåtgärd	Var	Vem	Finansiering ¹	Prioritet ²
Betesdrift	Skötselområden 4-5 samt delvis 6	Brukare	Miljöersättning	1
Betesdrift	Skötselområde 3	Brukare	Särskild finansiering	1
Efterbete	Åkerholmar inom skötselområde 6	Brukare	Särskild finansiering	2
Viss gallring och röjning i samband med betesdrift	Skötselområden 3-5 samt åkerholmar inom skötselområde 6	Brukare alt. uppdragstagare	Miljöersättning alt. särskild finansiering	2
Friställning av grov ek	Skötselområden 2-6	Brukare alt. uppdragstagare	Miljöersättning alt. särskild finansiering	1
Hamling	Skötselområde 4	Uppdragstagare alt. brukare	Särskild finansiering alt. miljöersättning	2
Gränsmarkering	Utmed landgränser	Uppdragstagare	Särskild finansiering	1
Informations-tavlor	Enligt skötselplanekarta	Förvaltare och/eller uppdragstagare	Särskild finansiering	1
Iordningsställande och underhåll av stigar	Enligt skötselplanekarta	Förvaltare och/eller uppdragstagare	Särskild finansiering	1
Uppföljning av skötselåtgärder	Samtliga skötselområden samt anläggningar för friluftslivet.	Förvaltare	Särskild finansiering	1
Uppföljning av bevarandemål	Samtliga skötselområden samt anläggningar för friluftslivet.	Förvaltare	Särskild finansiering	1

¹ Kan komma att ändras över tid, t.ex. vid eventuella förändringar av miljöstödet.

²Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

10. Artlista

Förteckning över känd förekomst av rödlistade arter, signalarter, arter upptagna i EU:s art- och habitat- respektive fågeldirektiv, arter som berörs av Åtgärdsprogram för hotade arter samt andra intressanta arter inom naturreservatet Segersgårde.

Rödlistekategori:

Enligt den nationella rödlistan fastställd av Naturvårdsverket 2010. EX = utdöd (extinct), RE = nationellt utdöd (regionally extinct), CR = akut hotad (critically endangered), EN = starkt hotad (endangered), VU = sårbar (vulnerable), NT = nära hotad (near threatened), DD = kunskapsbrist (data deficient).

Indikatorart:

S1-S3=Signalartsvärde enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

S1 = mindre bra signalart, S2 = bra signalart, S3 = mycket bra signalart.

H= Hävdgynnade kärlväxter som, enligt Ekstam, Forshed (1992), är knutna till kvävefattiga eller måttligt kväverika växtplatser och som minskat eller försvunnit 15 år efter upphörd hävd.

Arter upptagna i EU:s art- och habitat- respektive fågeldirektiv har nedan markerats med N2000.

Arter som berörs av Åtgärdsprogram för hotade arter har nedan markerats med ÅGP.

Regionalt skyddsvärda arter har nedan markerats med R.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Rödliste-kategori	Signalarts-värde	Övrigt
Mossor				
Leucobryum glaucum	blåmossa		S1	
Lavar				
Bryoria bicolor	broktagel	VU		
Buellia alboatra	vitskivlav			
Calicium salicinum	kopparspik			
Caloplaca lucifuga	skuggorangelav	NT		
Chaenotheca phaeocephala	brun nållav		S2	
Cyphelium tigillare	ladlav	NT		
Lecanactis abietina	gammelgranslav		S1	
Lecanographa amylacea	gammelekslav	VU		
Ramalina baltica	hjälmbrösklav	NT		
Ramalina obtusata	trubbig brösklav	VU		
Schismatomma	grå skärelav		S3	

decolerans				
Schismatomma pericleum	rosa skärelav	NT	S3	
Sphinctrina turbinata	kortskaftad parasitspik	VU		
Svampar				
Phellinus pini	tallticka	NT	S3	
Kärlväxter				
Adoxa moschatellina	desmeknopp		S2	
Ajuga pyramidalis	blåsuga		H	
Allium ursinum	ramslök		S2	
Antennaria dioica	kattfot		H	
Botrychium lunaria	låsbräken	NT	H	
Briza media	darrgräs		H	
Bromopsis benekenii	strävlost	NT		
Campanula rotundifolia	liten blåklocka		H	
Campanula trachelium	nässelklocka			
Cardamine bulbifera	tandrot		S3	
Cephalanthera longifolia	svärdsyssla (vit skogslilja)			R
Cuscuta epithymum	ljungsnärja	VU		
Dactylorhiza sambucina	Adam och Eva			
Dianthus armeria	knippnejlika	EN		
Dianthus deltoides	backnejlika		H	
Fraxinus excelsior	ask	VU		
Gagea spathacea	lundvårlök			R
Galium odoratum	myska		S3	
Geranium lanuginosum	brandnäva	EN		ÅGP
Geum hispidum	sträv nejlikrot		H	R
Glaux maritima	strandkrypa		H	
Hedera helix	murgröna		S3	
Helianthemum nummularium	solvända		H	
Juncus gerardii	salttåg		H	
Laserpitium latifolium	spenört			
Lathraea squamaria	vätters		S3	
Lathyrus linifolius	gökärt		H	
Lathyrus niger	vippärt		S3	
Lathyrus palustris	kärrvial			
Lathyrus vernus	vårärt		S3	
Leonurus cardiaca	hjärtstilla	VU		
Leucanthemum vulgare	prästkra		H	
Lithospermum arvense ssp. arvense	vit sminkrot			R
Lotus corniculatus	käringtand		H	
Melanpyrum cristatum	korskovall	NT	H	
Onopordum acanthium	ulltistel			R
Ophioglossum vulgatum	ormtunga		H	
Orchis mascula	Sankt Pers nycklar		H	

Papaver argemone	spikvallmo			R
Pimpinella saxifraga	bockrot		H	
Plantago maritima	gulkämpar		H	
Platanthera bifolia	nattviol		H	
Polygala vulgaris	jungfrulin		H	
Primula veris	gullviva		H	
Sanicula europea	sårläka		S2	
Taraxacum gr. Erythrosperma	sandmaskros		H	
Tilia cordata	lind		S3	
Triglochin maritima	havssälting		H	
Ulmus glabra	alm	VU		
Vicia villosa	luddvicker	VU		ÅGP
Viola mirabilis	underviol		S3	
Insekter				
Dicycla oo	kretsfly	NT		
Elater ferrugineus	mulmknäppare	VU		
Furcula bicuspis	snövit gaffelsvans			
Glauconycta alexis	klöverblåvinge			
Globicornis nigripes		NT		
Harpyia milhauseri	trollspinnare			
Leiestes seminigra	svartvingad svampbagge	NT		
Lucanus cervus	ekoxe			N2000
Osmoderma eremita	läderbagge	NT		N2000, ÅGP
Stereocorynes truncorum		VU		
Synanthedon vespiformis	getinglik glasvinge	VU		
Zygaena filipendulae	sexfläckig bastardsvärmare	NT		
Zygaena lonicerae	bredbrämad bastardsvärmare	NT		
Zygaena minos	klubbsprötad bastardsvärmare	NT		
Zygaena osterodensis	smalsprötad bastardsvärmare	NT		
Zygaena viciae	mindre bastardsvärmare	NT		
Fiskar				
Anguilla anguilla	ål	CR		
Kräldjur				
Coronella austriaca	hasselsnok	VU		N2000
Fåglar				
Actitis hypoleucos	drillsnäppa	NT		
Aegithalos caudatus	stjärtmes			
Alauda arvensis	sånglärka	NT		

Apus apus	tornseglare	NT		
Aythya ferina	brunand	NT		
Carduelis cannabina	hämspling	VU		
Carpodacus erythrinus	rosenfink	VU		
Columba oenas	skogsduva			
Dryocopus martius	spillkråka			N2000
Haliaeetus albicilla	havsörn	NT		N2000, ÅGP
Jynx torquilla	göktyta	NT		
Lanius collurio	törnskata			N2000
Larus argentatus	gråtrut	NT		
Lullula arborea	trädlärka			N2000
Pandion haliaetus	fiskgjuse			N2000
Podiceps cristatus	skäggdopping			
Somateria mollissima	ejder	NT		
Sterna hirundo	fisktärna			N2000
Tringa totanus	rödbena			
Vanellus vanellus	tofsvipa			

11. Referenslista

Artdatabanken. 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010.

Artportalen.se

Edqvist, M. & Karlsson, T. (red.). 2007. Smålands flora. SBF-förlaget, Uppsala.

Ekroth, S. 1993. Inventering av fjärilar inom Västerviks kommun. Gränsö, Norrlandet och Segersgårde.

Ekstam, Forshed. 1992. Om hävden upphör. Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1965. Angående bildande av naturreservat av ett område å fastigheterna Segersgårde 1:1 och 2:1 samt Värnvik 1:8 i Gamleby kommun, här nedan kallat Segersgårde.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1982. Angående fartbegränsning i Kuggviken, Västerviks kommun.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1987. Ändring av länsstyrelsens beslut avseende föreskrift om vad allmänheten har att iaktta inom vissa naturreservat, Kalmar län.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1989. Friluftslivets riksintressen, Kalmar län.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1989. Naturvårdens riksintressen, Kalmar läns fastland.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1991. Fastställelse av skötselplan för Segersgårde naturreservat.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1995. Upphävande av naturreservat på fastigheterna Segersgårde 1:3, 1:4 och 1:5, Västerviks kommun.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 1997. Natur i Östra Småland.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 2002-2004. Ängs- och Betesmarksinventeringen.

Länsstyrelsen i Kalmar län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Segersgårde.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Åtgärdsplaner för EU:s miljöstöd.

Nitare, J. 2000. Signalarter, indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar för Natura 2000. Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se (länka vidare till Natur och naturvård, Natura 2000).

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister.

Smålands flora. Utdrag ur databas över rödlistade kärlväxter och kryptogamer.

Västerviks kommun. 2004. Jätteträd kring Gamlebyviken.

Bilagor

6.1. Skötselplanekarta

6.2. Karta över kulturhistoriska lämningar